

АРХЕОЛОГІЧНІ ОБСТЕЖЕННЯ В БАСЕЙНІ р. ДУМНИ

ВІТАЛІЙ КОНОПЛЯ,
ТАРАС МИЛЯН,
ОЛЕГ ОСАУЛЬЧУК

Сектор археології Львівського історичного музею продовжував виконувати програму по суцільному дослідженню Кам'янсько-Бузького району, розпочату ним у 1995 р.¹ Розвідками цього року охоплено територію сіл Вислобоки, Запитів, Кукезів, Ременів і Руданці, внаслідок яких виявлено 25 різночасових пам'яток.

Вислобоки-1. За 0,5 км на південний захід від села, на схід від шосейної дороги сполученням Львів-Луцьк, на пологому схилі лівого берега р.Рудки (вона ж Млинівка або Рокитнянка — В.К.) — селище давньоруського часу XII-XIII ст. Уламки гончарних горщиків зібрані у смузі шириною 60-80 м та довжиною до 100 м, що тягнеться вздовж підніжжя тераси неподалік від її стику з заболоченою заплавою. Південна і західна частини пам'ятки оконтурені меліоративними ровами.

Вислобоки-2. За 0,5 км на південь від села, за 0,8 км на південь від тваринницького комплексу Спілки селянських господарств (далі — ССГ), приблизно за 0,7 км на схід від шосейної дороги сполученням Львів-Луцьк, на пологому схилі лівого берега р.Рудки — давньоруське селище XI-XIII ст. Уламки гончарних горщиків зібрані з території городів на площі близько 1 га. Вони залягають на висоті до 1-2 м над рівнем заплави.

Вислобоки-3. За 0,6 км на схід від села, за 1 км на північ від шосейної дороги сполученням Львів-Київ, за 2,5 км на північний захід від церкви в с.Запитів, за 1 км на південь від лісу, на куполоподібному підвищенні лівого берега р.Рудки, що здіймається над заплавою до висоти 14-16 м — двошарове поселення культури лійчастого посуду і давньоруського часу XI-XIII ст. площею, ймовірно, до 1 га. У даний час територія пам'ятки задернована і зайнята культурним пасовищем. Речові матеріали: дрібні уламки ліпної і гончарної кераміки, поодинокі вироби з кременю траплялись біля підніжжя тераси у викидах з кротовин. Із заходу повз поселення проходить улоговина, по якій у минулому протікав струмок.

Вислобоки-4. За 1 км на схід від села, за 2 км на північний захід від церкви у с. Запитів, за 1 км на південний схід від двох, окремо розміщених корпусів тваринницького комплексу ССГ і краю лісу, на куполоподібному підвищенні лівого берега р.Рудки висотою 14-16 м над рівнем заплави та розміром 0,17 x 0,35 км — поселення культури лійчастого посуду. Уламки ліпної кераміки і поодинокі вироби з кременю зібрані з викидів кротовин. Пам'ятка займає рівну ділянку підвищення, яке в даний час задерноване.

Вислобоки-5. За 2 км на схід від села, на схід від ґрунтової дороги, яка з'єднує населені пункти Запитів та Вислобоки, на пологому схилі лівого берега р.Рудки — поселення черняхівської культури. Через пам'ятку проходить лінія електропередач, із сходу її оконтурює улоговина, по якій протікав струмок. Уламки ліпної і гончарної кераміки зібрані з території орного поля, що локалізувались у смузі шириною 30-45 м і довжиною до 0,25 км. Поселення тягнеться вздовж краю тераси і меліоративного рову (випрямлене русло річки).

Вислобоки-6. За 0,5 км на південний захід від села, на захід від покажчика «Кам'янсько-Бузький район» при автотрасі Львів-Луцьк, на пологому схилі лівого берега р.Рудки висотою до 1 м над рівнем заплави — поселення черняхівської культури. Уламки ліпних і гончарних посудин зібрані з території орного поля на площі до 1 га.

Запитів-2. За 1 км на північний схід від села, на північний схід і північний захід від цукрового заводу та залізничної колії, на південь від залізничного мосту, на пологому схилі правого берега р.Рудки — двошарове поселення черняхівської культури і давньоруського часу XI-XIII ст. Уламки ліпної і гончарної кераміки зібрані з території городів. Знахідки простежені у смузі довжиною до 0,3 км і шириною близько 40 м, що тягнеться вздовж підніжжя тераси на висоті біля 2 м від рівня заплави.

Запитів-3. За 1,2 км на північний схід від села, за 0,2 км на північ від цукрового заводу, на північ від залізничного мосту, на захід від залізничної колії, на пологому схилі лівого берега р.Рудки висотою 4-5 м над рівнем заплави — давньоруське селище XI-XIII ст. Уламки гончарних горщиків зібрані з території городів на площі до 1 га.

Кукезів-2. За 1 км на південний захід від села, у місці, де р.Рудка впадає в р.Думну, утворюючи при цьому видовжений мис з пологими схилами берегів: правого — Думни і лівого — Рудки — двошарове поселення черняхівської культури і давньоруського часу XI-XIII ст. З півдня і сходу територія пам'ятки, яка зараз зайнята угіддями ССГ, оконтурена меліоративним ровом. Уламки ліпної і гончарної кераміки зібрані у східній і південно-східній частинах мису. Орієнтовно площа поселення становить 2 га.

Кукезів-3. За 1,5 км на південний захід від села, у цьому ж напрямку від церкви, за 1,4 км на схід від залізничного мосту, за 0,8 км на захід від дороги, що з'єднує даний населений пункт із с.Старий Яричів, на мисоподібному виступі правого берега р.Думни висотою 12-14 м над рівнем заплави, у місці впадіння річки Рудки — багатошарове поселення культур лійчастого посуду, ранньоскіфського часу (черепино-лагодівська група) і періоду давньої Русі. З території орного поля на площі до 2 га зібрані уламки ліпних і гончарних посудин, а також поодинокі вироби з кременю: відщепи і знаряддя праці на січеннях пластин.

Кукезів-4. За 0,7 км на південь від села, на захід від шосейної дороги, за 1 км на південь від церкви, на мисоподібному виступі правого берега р.Думни висотою 12-14 м над рівнем заплави — багатошарове поселення культур волино-люблінської, лійчастого посуду, ранньоскіфського часу (черепино-лагодівська група) і періоду давньої Русі XI-XIII ст. площею близько 2 га. З території орного поля, ближче до краю тераси, зібрані уламки ліпних і гончарних посудин, а також відщепи, січення пластин, знаряддя праці на аналогічних заготовках з кременю.

Кукезів-5. На східній околиці села, на захід і південний захід від тваринницької ферми ССГ, на пологому схилі лівого берега р.Думни — селище давньоруського часу XII-XIII ст. площею біля 1 га. Уламки гончарних горщиків зібрані з території городів.

Кукезів-6. На південно-західній околиці села, на південь від тваринницької ферми, на південний схід від цвинтару, за 0,4 км на захід від церкви, в районі новобудов, на пологому схилі лівого берега р.Думни — давньоруське селище XII-XIII ст. площею біля 1 га. Уламки гончарних горщиків зібрані з території городів.

Кукезів-7. За 0,5 км на захід від села, за 0,8 км на захід від церкви, на мисоподібному виступі лівого берега р.Думни висотою 14-16 м над рівнем заплави — давньоруське селище XII-XIII ст. площею до 1 га. З півдня, півночі і заходу пам'ятку оконтурює русло річки. Уламки гончарних горщиків зібрані в нижній частині тераси на висоті 3-4 м від рівня низовини.

Ременів-6. За 0,3 км на північ від села, в уроч. Жовтанецьке, за 0,1 км на схід від шосе сполученням Львів-Луцьк, за 0,15 км на північний схід від шосейного мосту, на пологому схилі лівого берега р.Думни — багатошарове поселення культур ранньоскіфського часу (черепино-лагодівська група), черняхівської і періоду давньої Русі XI-XIII ст. Уламки ліпної і гончарної кераміки, а також поодинокі вироби з кременю зібрані з території городів. Знахідки простежені у смузі шириною до 40 м і довжиною 80-100 м, що тягнеться вздовж краю тераси на висоті близько 2 м від рівня заплави.

Ременів-7. В північній частині села, на схід і захід від шосе сполученням Львів-Луцьк, в районі вулиці Романа Шухевича, на відтинку між будинками № 29-61, на північ і північний схід від автобусної зупинки, крамниці і торгового центру даного населеного пункту, за 0,1 км на південь від шосейного мосту, на пологому схилі правого берега р.Думни — двошарове поселення черняхівської культури і давньоруського часу XI-XIII ст. Уламки ліпних і гончарних посудин підібрані з території присадибних ділянок на висоті до 1 м від рівня заплави.

Ременів-8. На північній околиці села, на захід від глиняного кар'єру, перетвореного на сміттєзбірник, за 0,2 км на захід від шосе сполученням Львів-Луцьк, в уроч. Загуменки, на правому березі безіменного струмка, що витікає за 1 км з-під північно-західної околиці даного населеного пункту, і впадає тут в р. Думну — селище давньоруського часу XII-XIII ст. Безпосередньо біля пам'ятки цей потічок зливається з іншим, який плине від північної межі села. Уламки гончарних горщиків зібрані з пологого схилу тераси на висоті до 1 м від рівня заплави. Поселення площею близько 1,5 га зайняте угіддями ССГ.

Ременів-9. За 0,5 км на північ від села, в уроч. За Біликом, за 0,2 км на захід від шосейної дороги, на пологому схилі правого берега безіменного струмка — правостороннього допливу Думни, за 1 км на північний схід від церкви — двошарове поселення черняхівської культури і давньоруського часу XII-XIII ст. Уламки ліпної і гончарної кераміки, що залягали у смузі шириною 30-40 м та довжиною близько 0,3 км зібрані з поверхні орного поля. Вони відмічені на висоті до 1,5 м від рівня заплави.

Ременів-10. За 0,5 км на північний захід від села, в уроч. Острівок, за 0,5 км на захід від церкви, на останці овальної форми висотою біля 2 м і розміром 0,15 x 0,3 км, що розміщений серед заплави лівого берега р.Думни — давньоруське селище XI-XIII ст. У даний час територія пам'ятки задернована і використовується як громадське пасовище. Дрібні уламки гончарних горщиків зібрані з викидів кротовин.

Ременів-11. На північно-західній околиці села, в уроч. За бомбою, на прилеглій до церкви території, в районі новобудов, на пологому схилі лівого берега р.Думни висотою 2-3 м над рівнем заплави — селище давньоруського часу XII-XIII ст. площею до 1 га. Уламки гончарних горщиків зібрані з території присадибних ділянок.

Ременів-12. За 2 км на північний захід від села і в цьому ж напрямку від лісу, на видовженому мисоподібному виступі лівого берега р.Думни у місці впадіння безіменного струмка — двошарове поселення черняхівської культури і давньоруського часу XII-XIII ст. площею до 1 га. Уламки ліпної і гончарної кераміки зібрані з території орного поля.

Ременів-13. За 2 км на південний схід від села, у цьому ж напрямку від плодоконсервного заводу, за 0,7 км на схід від залізничної колії, в уроч. Замчисько, на пологому схилі правого берега р.Думни — двошарове поселення черняхівської культури і давньоруського часу XII-XIII ст. Русло річки у даному місці робить закрут під кутом близько 90°, утворюючи мисоподібний виступ. Приблизно за 25-30 м від краю тераси на поверхні орного поля простежені дрібні шматочки печини і глиняної обмазки від глинобитних стін наземних житлових споруд, що фіксувались у смузі шириною до 40-50 м та довжиною біля 0,25 км. Там підібрані уламки ліпних і гончарних посудин перших століть нашої ери, а також фрагменти горщиків раннього середньовіччя. Пам'ятка знаходиться навпроти місцезнаходження Кукезів-7 (через заплаву Думни).

Ременів-14. За 3 км на південний схід від села, за 1,3 км на схід від залізничної колії і мосту через безіменний струмок, на пологому схилі правого берега р.Думни, на території орного поля ССГ — поселення черняхівської культури. Дрібні шматочки печини, глиняної обмазки стін, уламки ліпної та гончарної кераміки зібрані з площі східної і південної частин підніжжя тераси у віддалі 30-35 м від заплави. Речові матеріали простежені у смузі шириною до 50 м, що тягнеться на відстань до 0,2 км.

Ременів-15. На північно-східній околиці села, в районі вул. Окружної між будинками № 37-61, за 0,2 км на північний захід від плодоконсервного заводу, на пологому схилі правого берега р.Думни висотою близько 2 м над рівнем заплави — двошарове поселення черняхівської культури і давньоруського часу XI-XIII ст. Уламки ліпної і гончарної кераміки зібрані з території присадибних ділянок.

Ременів-16. В західній частині села, за 0,3 км на північний захід від церкви і у цьому ж напрямку від стадіону, на схилі лівого берега р.Думни, заплава якої у даному місці заходить вглиб тераси, утворюючи улоговину — давньоруське селище XII-XIII ст. площею біля 1 га. Уламки гончарних горщиків зібрані з території присадибних ділянок.

Внаслідок розвідок, проведених на території Кам'янсько-Бузького району, виявлено поселення культур волино-люблінської — 1 (Кукезів-4), лійчастого посуду — 3 (Вислобоки-3, 4 і Кукезів-4), ранньоскіфського часу — 3 (Кукезів-3, 4 і Ременів-6), черняхівської — 11 (Вислобоки-5, 6; Запитів-2; Кукезів-2; Ременів-6, 7, 9, 12-15) та 21 селище давньої Русі XI-XIII ст. (Вислобоки-1-3; Запитів-2, 3; Кукезів-2-7; Ременів-6-13, 15, 16).

¹ Конопля В. Розвідки в басейні Західного Бугу // Археологічні дослідження на Львівщині у 1995 р. - Львів: Фіра-люкс, 1996. - С. 21-22.

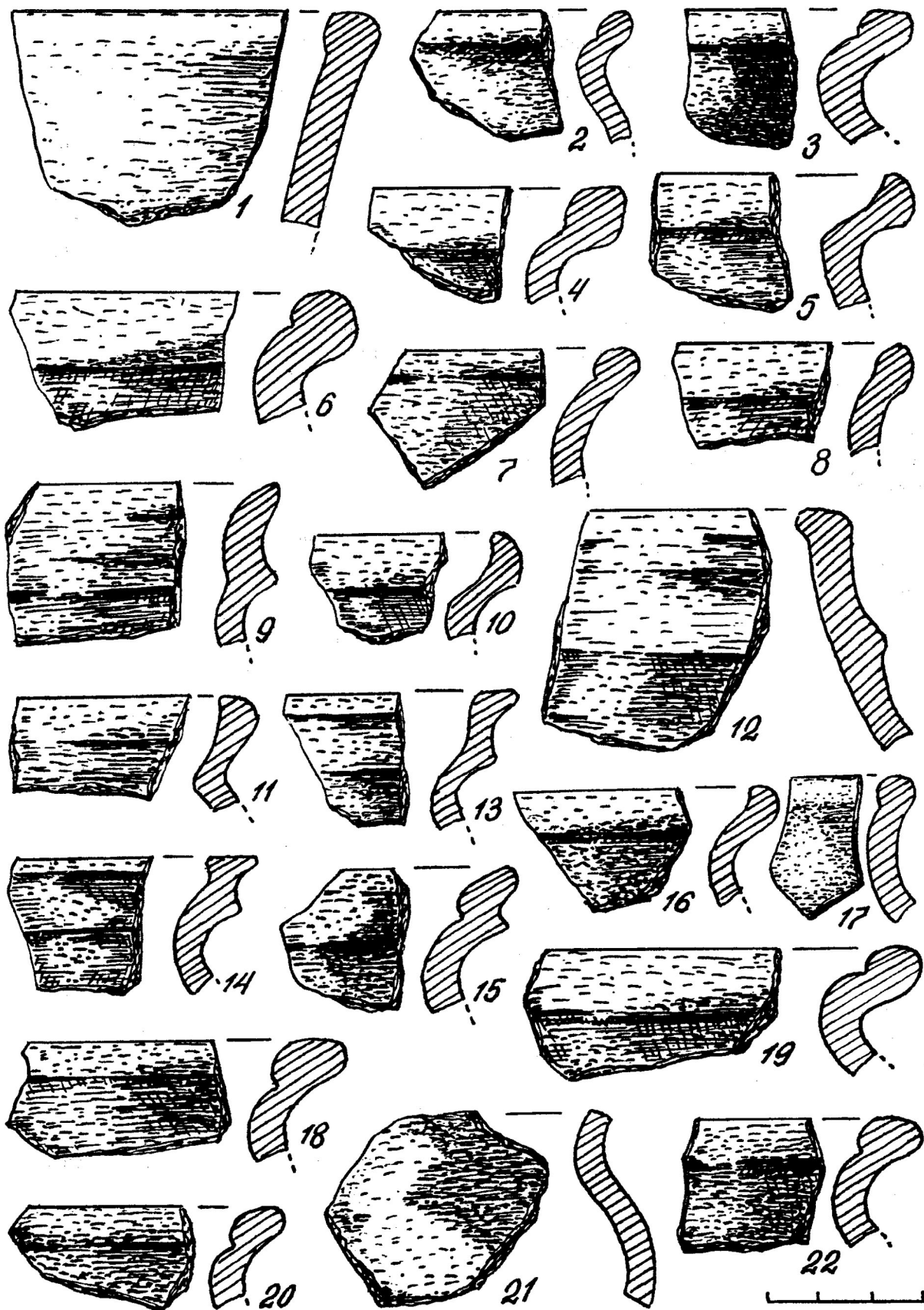

Рис. 1. Гончарна кераміка черняхівської культури — 1, 21, 24 та давньоруського часу — 2-20 з поселень: Вислобоки-1 — 2, 3; Вислобоки-2 — 4, 5; Вислобоки-3 — 6-8; Вислобоки-5 — 1, 21; Запитів-3 — 9, 10; Кукезів-2 — 11-13; Кукезів-3 — 14-15; Кукезів-4 — 16-17; Кукезів-5 — 18-19; Кукезів-6 — 20, 22.

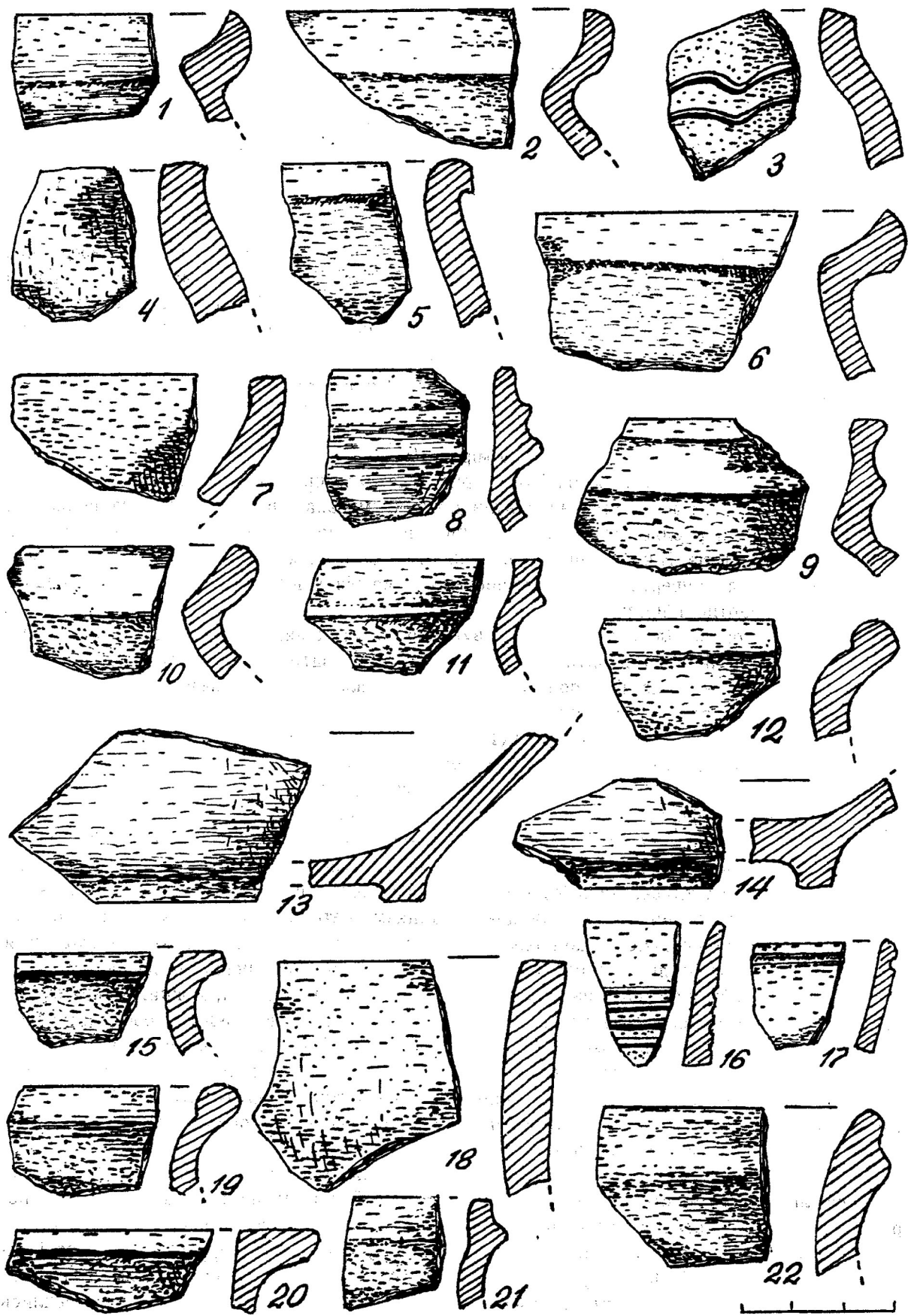

Рис. 2. Ліпна — 16-18 і гончарна кераміка — 7, 13-18, 20 черняхівської культури та давньоруського часу — 1-6, 8-12, 19, 21, 22 з поселень: Ременів-6 — 3, 5; Ременів-16 — 1, 2; Ременів-13 — 6, 8; Ременів-8 — 9-11; Ременів-10 — 12; Ременів-14 — 13, 14, 18, 20; Ременів-12 — 15-17, 21; Ременів-11 — 19, 22.